פרי הארץ — נשא

בפסוק כה תברכו את בני ישראל אמור להם. ודרשו חז"ל אמור להם פנים בפנים.

הענין אמרו רז"ל שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה, ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, על דרך ארז"ל בפרק ג' כל שחכמתו מרובה ממעשיו דומה וכו' והופכתו על פניו, אבל כל מי שמעשיו מרובין וכו'.

דקדקו המפרשים שסיבת והופכתו הוא רבוי החכמה, מלשון שחכמתו מרובה ולא אמר שמעשיו מועטין מחכמתו ודו"ק.

והענין, כידוע בראשית ברא תרגומו בחוכמתא שהיא התורה, ובאורייתא ברא קב"ה עלמא, וכן דרך האדם נקרא עולם קטן מרמ"ח איברים שהם מצות עשה ושס"ה גידים שהם מצות לאת עשה, ומגודל עבות חומר הגוף, מאויו נמשך אל החיצונית, וכוונת הבריאה ידוע שהיתה לכבודו יתברך שיתהפך החומר לחותם המציירו.

והנה בכדי לזכך חומריות הגוף הוא בעשות האדם אחת ממצות ה' המיוחד לאיזה אבר מרמ"ח איברים ומקבל עול מלכות שמים על אותו אבר מתחילה ומתיישב, שכל בריאת אבר ההוא הוא על דרך מצוה זו כידוע, באורייתא ברא קוב"ה עלמא כנזכר, שהוא התורה והמצות, ואם כן המצוה הוא חיות אותו אבר ואי אפשר לצאת ממנה חוץ ימין או שמאל, שאם אין המצוה אין האבר, ואחר קבלת העול עושה מעשה המצוה בפועל ומלביש המצוה על האבר ומשרה הקדושה של המצוה ומאמרו ית' על האבר, מזה מזדכך האבר פעם ושתים, עד שיאיר אור תורה בנר המצוה, ומשם יתפרדו כל פועלי און, כי אין החומר מזדכך כי אם על ידי מצות מעשיות דווקא, להרגיל כל אבר במצות דווקא, ושלא לצאת החוץ בעניני הרשות והתאוות מה דאיפשר, שלא להשתמש מזה כלל, ובהשתק האבר מהשתמשו בתאוות ורשות כי אם במעשה המצות דווקא, אז יבקע כשחר אורו, שהוא אור הגנוז כמאמר וירא אלקים את האור כי טוב, שהאור נקראת טוב, וזהו לא מצאתי לגוף טוב משתיקה פירושו שיאיר, אלא שתיקה מן התאוות ויקבל על האבר עול מלכות שמים הנק' ג"כ שתיקה ולא ישתמש באבר כי אם מעשה המצות.

וזהו לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה, מה שאין כן כשירבה המדרש והחכמה לדעת ולא המעשה, יהיה חכמתו מרובה ממעשיו, ולא די שלא יתקן אלא אדרבא והופכתו על פניו כנזכר, וכמאמר כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, ולא דרך כלל נאמר אלא אפי' אם ירבה לדעת תוכחות ומוסר חכמה ודעת, איך להינצל מאותו תאוה ולא ירבה במצות אותו אבר המיוחד לאותו תאוה ג"כ מזיק יותר, והוא מאמר הנזכר לעיל, למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת נזיר, שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין. מה שאין כן אם אינו רואה סוטה בקלקולה ואינו חכמה ודעת להווסר

כל כך אין צריך להזיר עצמו מן היין. ולכאורה הוא להיפך, אדרבא כי בראותו נווסרו כל הנשים ואין להזיר, והוא דברינו הנ"ל, כי בראייתו הוא נוזר ומבין יותר באמת שלא לעשותו, להשתמש בתאוה זו ומאז צריך שימור יותר ויותר, כי אין לו עדיין מעשה להגן עליו שלא תתהפך הידיעה על פניו.

והענין הוא שהתורה נמשלה למים שמשתנים בצורת הכלי שהם בתוכה, אם מרובעת או עגולה, כן התורה והחכמה משתנים באדם אם טוב ואם רע במדותיו שהוא דרך התפשטותו בגוף האדם על ידי המדות, וזהו עיר קטנה ואנשים בה מעט וכו' ילד מסכן וחכם, והתמיה עלח מה שקראוהו מסכן, מיישב בעל העקידה ז"ל שהגוף הויצר הרע נוזלים תמיד את שלו ובשלו עושים את הרעה הזאת ומהפכים ללענה משפט ואומרים על רע טוב ועל טוב רע, שהוא מעשה הרשות והתאוות, מלבד האמת הידוע להיפך, אלא אפי' אם היה מנסה פעם ושתים לטעום טעם מעשה המצוה של אותו האבר בעולם הזה היה מתבטל לגמרי ממש מלהשתמש עוד באותו האבר מעשה התאוה והרשות, כי אם הכרח והוא מצוה כמאמר וחי בהם, וכן יעשה דרך בקשה כשמבקש ומתפלל על איזה חסרון לא יהיה המאורע כי מהתעוררות התפלה והעלייה והדביקות, אבל אחר שיתעורר ידבק אל שורשו שיבטל ממנו חפץ השגת החסרון, שהרי גם הוא אינו חפץ כי אם מה שהוא מן ההכרח, ואז בהתקרבו אל שורשו משפיע האור הגנוז בתוכו ויתמלא החסרון מעצמו.

וזהו לא מצא הקב"ה כלי מחזיק הברכה אלא השלום, כידוע שהשלום הוא התקשרות אור אין סוף המאיר ומחיה לכל, הוא האור הגנוז שבתוך הכלי משפיע מכל וכל, ולכן הקב"ה שמו שלום שהוא עושה שלום. ולכן אין כלי מחזיק ברכה אלא על ידי התקשרות אל השורש ואור הגנוז שהוא השפע הוא השלום, ולכן נשפע אל החסרון ומתמלא, והנה מדת אהרן הכהן שהיה רודף שלום בפועל בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו כידוע, מפני שהיה מדתו לרדוף רק אחר אור הגנוז ומחי' כל דבר, שהוא השורש לכל שהוא א"ס, ולכן המצוה בו ושם צוה ה' הברכה, אהרן ובניו יברכו את בני ישראל, ולכן אמור להם פנים בפנים, שיהיו שניהם מכוונים לדבר א', השומע ומשמיע רק להשיג האור העליון מצות ה' ברה, מה שאין כן כוונת המקבל להשיג חסרונו שהוא אחוריים, וכן דרך כל אדם הכלול מהכל שהוא כהן לוי וישראל.

הנה מדת מישראל שבו יעמוד על מעמדו שהוא האמונה שלימה בהשגחה פרטית. ומדת הלוי שבו שהוא החסרון שימצא הוא רק לעורר ההתקרבות, ומדת הכהן שבו יקריבו, ובהתקרבו אומר פנים אל פנים, שהוא בלי שום כוונת מילוי החסרון, שכבר נתבטל השגת התאוה רק אור הפנימי, אז יברכך כנסת ישראל, שיושפע שפע ברכה וחיים ושלום, והיא אמרם ז"ל כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה וכן כולם, מפני שמ"מ שתהיה התעוררות נפשו להתדבק אל שרשו, אותו האור מתעורר בכללות העולמות עד האין סוף, ומשם חוזר וניעור בהשפעה רב טוב הצפון.